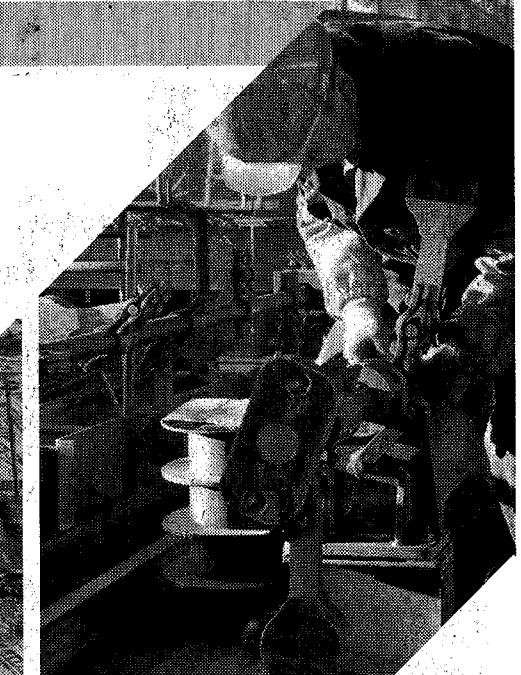

Сонғы жылдары
елімізде баға
тұрақсыздығы
байқалғаны жасы-
рын емес. Көптеген
тауарлар қымбаттаң,
соның салдарынан
халықтың сатып алу
қабілеті төменде-
гені рас. Кешегі қаң-
тар оқиғасына да бір
жағынан осы әлеу-
меттік жағдайдың
тұрақсыздығы себеп
болғандай.

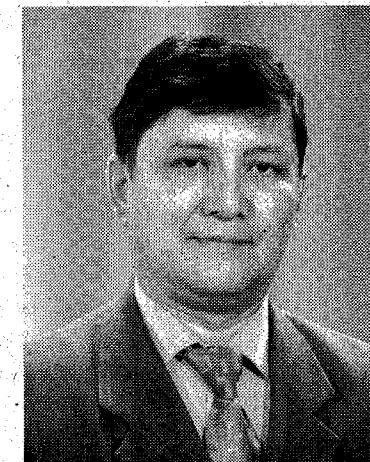
ИНФЛЯЦИЯ ҚАУПІН АЗАЙТУДЫҢ ЖОЛЬ – КУАТТЫ ӨНДІРІС

Бағаның өсуіне әлбетте, елдегі инфляцияның тікелей әсері бар. Бұл туралы Мемлекеттік мемлекеттердің АҚШ-та жылдық инфляция небері 2-3 пайызды қурайды. Ал дамушы елдерде ол 13 пайызға дейін жетеді. Кейбіреулер Батыстың бай болу себебін әлемнің капиталын уысында үстап тұрудан деуі мүмкін. Бірақ негізгі үстемдігі ол емес, экономикасының өндірістік, технологиялық куаттылығында жатыр. Мәселен компьютерлік бағдарлама мен оның кейір бөлшектерін жасауда АҚШ-қа тең келер бәсекелес жоқ. Сондықтан нарықтағы бағаны да АҚШ жеке өзі белгілейді. Жоғары технологиялық өнімге деген сұраныстың арқасында дамыған елдер экономикалық қорсеткіш деңгейін төмendetпей отыр.

Ал, «КазАкпарат» агенттігінің мәлімдеуінше қантар айында еліміз бойынша инфляция көрсеткіші 8,5 пайызға жеткен. Былтыр дәл осы кезеңде 8,4 пайыз болған. Эсіреле өн өнірде инфляция қарқыны құрт жоғарылаған. Осы тұста инфляцияны қалай ауыздақтауға болады, оның себеп салдары неде деген сауалға жауап іздел, тиісті мамандармен тілдесіп көрген едік.

Сарапшылардың пайымынша, инфляцияны тудырудың себептері көп. Бірақ ең басты шарты ол ақша қөлемінің нарықта құрт артуы. Яғни ақша мөлшері өндірілген тауар қөлеміне сай болу көрек. Өйткені жағдайда елде инфляциялық жағдай орын алады. Валюта бағамының және сонымен қоса тауарлар мен қызметтердің өсуі тікелей инфляцияның әсерінен болатын құбылыс. Осы жағдайға қараң кез келген елдің экономикалық ахуалын

заттың қымбаттауы ақшаның құнсызданып жатқанының белгісі. Бір өкініштің, инфляция бір саламен шектеліп қалмай, қоғамның барлық салдарына әсер етіп, адамдардың тұрмысына көрі ықпалын тигізеді. Сол үшін ақша құнсыздануын тежеудің бірден бір тәсілі – өндірісті қүшетту. Өкінішке қарай қазір сол тустиктері қөршіміз соғыс жағдайында өмір суруде. Айтқым келгені, соғыстың да инфляцияның өсіміне қатысы бар. Себебі экономиканың бар күшкүаты соған қарай бейімделеді де басқа салалар өкінші сатыға ысырылады. Осыған байланысты мынадай оқиға болған. Германия бірінші дүниежүзілік соғыста жеңілген соң валютасы құрт құлдырайды. Немістің бір азаматы дәмханаға кіріп 5 мың маркіге коғеғе тапсырыс береді. Арада бір сағаттай еткен соң тағы

бір ыдыс кофе ішнейін десе, бағасы 9 мың маркіге есіп кетеді. Бұл тарихтағы ақшаның құнсыздануының ең жарқын қөрінісінің бірі болып қалды, – дейді экономист ғалым Марат Сейдахметов.

Сарапшының айтуынша, инфляцияның өсуінің тағы бір себебі, тауарларға деген сұраныстың артуы. Яғни бүгінгі таңда адамзат тұтынушылық, қатты қүшеттеген қоғамда өмір сүріп жатыр. Бір жағынан адамдардың сұранысы қанағаттанбағандықтан баға да қайта қайта өсіп кетуде. Сонымен бірге пандемияның салдарынан тауарлар өндірісінде жеткізу мәселесі қындыққа ұшырады. Содан тауарға қойылатын үстемеақы артып, ол бағаның қымбаттауына әкеп соктыруды.

Осы тұста ғалым экономиканың қарапайым қағидасын естен шыгармау көрек дейді. Ол

егер өндіріс құшті болса, баға төмендейді. Көрінше халықтың қолында ақша көп болса, баға да қымбаттайты. Сонымен бірге ақшаны ондық салды шашу да тауардың қымбаттауына әсерін тигізеді. Бұдан бөлек егер мемлекет аз өндірсе, соған қарастан қазынасындағы ақшасын қажетсіз нәрселерге жұмсаса, сейтіп жоқ ақшаның орын қайта валюта басып шыгарумен толтырса, инфляция шарқтайды дей берініз.

Әнуар ЖУМАШБАЕВ